

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 grudnia 2019 r.

Pozycja 261

POSTANOWIENIE z dnia 6 czerwca 2018 r. Sygn. akt Ts 249/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej MKS Sp. z o.o. z siedzibą w T. w sprawie zgodności:

- 1) art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 117³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) art. 118 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) w związku z art. 21 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157) z art. 79 ust. 1 oraz art. 188 pkt 5 w związku z art. 10 ust. 2 i w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 listopada 2016 r. (data nadania) MKS Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim wymieniono w nim orzeczenia sądu pierwszej instancji, od których stronie postępowania przysługuje zażalenie, odwracając tym samym konstytucyjną zasadę, zgodnie z którą wyjątki w zakresie prawa do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji określa ustawa, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Skarżąca wniosła też o stwierdzenie, że art. 117³ k.p.c., w zakresie, w jakim czynność sądowa polegająca na wyznaczeniu pełnomocnika z urzędu dokonywana jest przez organ samorządu adwokackiego lub radcowskiego, który nie jest ani niezależnym i niezawisłym sądem, ani trybunałem, jest niezgodny z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji. Nadto, wystąpiła o stwierdzenie, że

art. 118 § 5 k.p.c. w związku z art. 21 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157; dalej: ustawa o TK) w zakresie, w jakim pełnomocnik z urzędu (radca prawny lub adwokat) rozstrzyga o zasadności skargi konstytucyjnej osoby, dla której został ustanowiony, jest niezgodny z art. 79 ust. 1 oraz art. 188 pkt 5 w związku z art. 10 ust. 2 i w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą.

W ramach postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w T. (sygn. akt [...]) ustanowiony dla skarżącej w celu wniesienia skargi konstytucyjnej pełnomocnik z urzędu sporządził opinię o braku podstaw do wystąpienia ze skargą. Wydany w tej sprawie postanowieniem z 16 listopada 2015 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w T. oddalił wniosek skarżącej o odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanego przez Okręgową Radę Adwokacką w K. oraz o zmianę ustanowionego pełnomocnika z urzędu. Skarżąca złożyła wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia tego postanowienia i doręczenie go wraz z uzasadnieniem. Postanowieniem z 28 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w T. odmówił sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 16 listopada 2015 r., natomiast postanowieniem z 23 czerwca 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K., III Wydział Cywilny Odwoławczy, oddalił zażalenie skarżącej na postanowienie z 28 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 28 marca 2018 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 9 kwietnia 2018 r., pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie trzech kopii skargi wraz z załącznikami, w tym co najmniej jednego kompletu załączników w postaci kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem, 2) udokumentowanie daty: a) doręczenia skarżącej i pełnomocnikowi postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 23 czerwca 2016 r. (sygn. akt [...]), b) złożenia przez skarżącą do Sądu Rejonowego w T. wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z wydaniem orzeczenia, o którym mowa w punkcie 2 lit. a zarządzenia, c) doręczenia pełnomocnikowi skarżącej pisma Okręgowej Izby Radców Prawnych w K. o wyznaczeniu go pełnomocnikiem z urzędu dla MKS Sp. z o.o. w T. w celu wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z wydaniem orzeczenia, o którym mowa w punkcie 2 lit. a zarządzenia; 3) wskazanie, czy skarżąca wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 16 listopada 2015 r., sygn. akt [...], a jeśli tak – doręczenie odpisu i czterech kopii orzeczenia (wraz z uzasadnieniem) wydanego na skutek rozpoznania tego zażalenia.

W piśmie procesowym z 13 kwietnia 2018 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej odniósł się do wskazanego wyżej wezwania oraz przesłał wraz z pismem trzy kopie skargi z załącznikami.

Jak wskazała skarżąca, w art. 394 § 1 k.p.c. ustawodawca sformułował katalog orzeczeń podlegających zaskarżeniu, podczas gdy – zgodnie z art. 78 ust. 1 Konstytucji – kwestionowany przepis powinien zawierać wyliczenie orzeczeń niezaskarżalnych. Skarżąca podała, że odmówienie jej przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z 28 grudnia 2015 r. sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 16 listopada 2015 r. skutkowało niemożnością skorzystania przez nią z prawa do zaskarżenia drugiego z tych orzeczeń i pozbawieniem skarżącej rzeczywistej możliwości obrony swoich praw.

W ocenie skarżącej, niekonstytucyjność art. 117³ k.p.c. wynika z mechanizmu wyznaczania pełnomocnika z urzędu. Jej zdaniem czynność techniczna, jaką jest wskazanie przez organ samorządu zawodowego radców prawnych lub adwokatów konkretnej osoby na pełnomocnika z urzędu, jest *de facto* czynnością ustanowienia pełnomocnika, zastrzeżoną dla sądu w art. 118 § 1 k.p.c.

Skarżąca sformułowała ponadto zarzut niezgodności z Konstytucją art. 118 § 5 k.p.c. w związku z art. 21 ustawy o TK w zakresie, w jakim skarżona norma umożliwia

pełnomocnikowi z urzędu rozstrzygnięcie o zasadności skargi konstytucyjnej. Zauważyła, że stosowanie art. 118 § 5 i 6 k.p.c. na podstawie odesłania z art. 21 ustawy o TK dopuszczalne jest wyłącznie na gruncie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, nie zaś w postępowaniu przed sądem powszechnym, do którego wyznaczony pełnomocnik z urzędu składa sporządzoną przez siebie opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. W przekonaniu skarżącej kwestionowana zakresowo norma bezpośrednio narusza art. 79 ust. 1, art. 188 pkt 5, art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowania przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. przed dniem wejścia w życie u.o.t.p. TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

2. Zgodnie z art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna bądź gdy nie usunięto w terminie braków formalnych skargi (art. 61 ust. 4 pkt 1-3 u.o.t.p. TK).

3. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Natomiast w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK ustawodawca zobowiązał skarżącego do wskazania kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego.

4. Jako ostateczne orzeczenie skarżąca wskazała postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 23 czerwca 2016 r. (sygn. akt [...]) o oddaleniu zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 28 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]) o odmowie sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 16 listopada 2015 r. oddalającego wniosek skarżącej o zmianę pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Istota zarzutów skarżącej odnośnie do zakwestionowanego art. 394 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm., dalej: k.p.c.) związana jest z twierdzeniem, że powołany przepis pozbawia skarżącą możliwości wniesienia zażalenia na wydane przez Sąd Rejonowy postanowienie z 16 listopada 2015 r. oddalające wniosek skarżącej o zmianę ustanowionego pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej. Stosownie do art. 79 ust. 1 Konstytucji zarzut naruszenia prawa do zaskarżania tego orzeczenia mógłby być podstawą skargi konstytucyjnej tylko wówczas, gdyby skarżąca dysponowała ostatecznym orzeczeniem stwierdzającym brak możliwości jego zaskarżenia. Tymczasem, jak wynika z oświadczenia skarżącej, nie podjęła ona próby uzyskania orzeczenia stwierdzającego niedopuszczalność wniesienia zażalenia na postanowienie z 16 listopada 2015 r., tj. orzeczenia, którego przedmiot odnosiłby się do treści omawianego zarzutu. Takim orzeczeniem nie jest bowiem załączone do skargi konstytucyjnej

postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 23 czerwca 2016 r., gdyż w postanowieniu tym Sąd nie rozstrzygał o dopuszczalności zaskarżenia postanowienia z 16 listopada 2015 r. oddalającego wniosek skarżącej. Sąd Okręgowy w K. orzekał jedynie o możliwości uzyskania przez skarżącą uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w T. z 28 grudnia 2015 r. i wyjaśnił, że postanowienie to nie podlega uzasadnieniu, ponieważ zgodnie z art. 394 § 1 k.p.c. jest niezaskarżalne.

Ponadto, Trybunał zwraca uwagę na to, że orzeczenie wskazane przez skarżącą jako ostateczne nie zostało wydane na podstawie pozostałych zakwestionowanych w skardze przepisów, tj. art. 117³ k.p.c. i art. 118 § 5 k.p.c. w związku z art. 21 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157). W postanowieniu z 23 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w K. nie rozstrzygał bowiem ani o procedurze ustanowienia pełnomocnika z urzędu, ani o kwestiach związanych z przygotowaniem przez pełnomocnika opinii o braku podstaw do wniesienia skargi.

Mając na uwadze powyższe, Trybunał stwierdza, że skarga nie odpowiada warunkowi określonemu w art. 53. ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK, dlatego należało odmówić nadania jej dalszego biegu (art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK).

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.